

10 września 1863r. Bitwa pod Dalikowem

10 września 1863 r. Bitwa pod Dalikowem

"Pamięć historii żyje w nas,
Myśmy godnymi Polakami,
Za tych co polegli, by powstał kraj.
Ich dzisiaj pamiętamy."

Władysław Warzyński
1837 - 1919

10 września 1863 r. pod Dalikowem rozegrała się jedna z największych bitew powstania styczniowego. Miała ona miejsce w połowie drogi między Dalikowem a Ciągową. W dniu 10 września 1863 r. doszło do nieoczekwanego spotkania powstańczych oddziałów majora Roberta Skowrońskiego, kapitana Stanisława Szumlińskiego, kapitana Konstantego Sokolowskiego i rotmistrza Magnuskiego z dowodzoną przez generała Mikołaja Krasińskiego grupą wojsk rosyjskich, składającą się z 3,5 tysięcy żołnierzy piechoty, 2 szwadronów ułanów i 67 Czerkiesów. Połączona siła powstańców liczyła prawdopodobnie około 1070 ludzi.

Rozstrzygnięcie bitwy w lesie i kolo lasu. Opuścili powstaniec stali w polu przy wsi i ubili czas skłębienie i spierają się wódze wroga. Jazda powstańcza dojechała tu Magnuski. Najczynniejszym w walce był kpt. Szumliński. Gdy przykryły po- myślnie odparcia i nieprzyjaciela, z bóla i złości i spłoszonej wysunęła się piechota. Polacy zmienili front i wywodziła się kilkadziesiąt bitwy w której powstańcy wywodziła wielką niegostę. Krzyż w wieści spowodował powstanie mjr. Skowroński, który wywołał swój oddział. Otwórca reszty oddziałów oddawał się początkowo w porządku, a później pod wpływem naporu wroga zmienić się w błądźdzą i ucieczkę. Część powstańców przeszła pod rozkazy mjr. Zdzisława Ostrowskiego, pozostałych przejął płk. Aleksander Matuszewicz. Jazda z polecenia R. Skowrońskiego objął swoją komenda K. Sokolowski. Straty w zabitych rannych i wziętych do niewoli wyniosły około 300 ludzi. W bitwie pod Dalikowem poległo 55 powstańców. Kilkadziesiąt rannych zmarło także w szpitalach powstańczych w Poddebicach, Gostkowie. Razem we wspólnej mogile w Dalikowie leży 63 powstańców. Jest to największa mogiła powstańcza w Sieradzkim. Straty w jeńcach nie są znane. Rząd Narodowy w Warszawie obwołując za kępską pod Dalikowem Skowrońskiego, odebrał mu dowództwo i przejął je Aleksandrowi Litwincowi. W wyniku zakończonej kępskiej bitwy wieś została spalona, wielu mieszkańców spłonęło żywcem. Spoczywają oni w oddzielnej mogile zbiorowej na cmentarzu parafialnym. Warto również dodać, że członkowie rodziny Warzyńskich – Bernardów Dalikow – Władysław i jego siostra Waleriyna Józefa, Julia wzięli aktywny udział w powstaniu.

Pamięć poległych powstańców uczczono w dniu 24 października 1937 r. odsianiem pomnika. Wypada kolonny w górnej części zdobiona była stylizowanymi orłami i wyrzyna data „1863”. Pomnik ten przetrwał w czasie okupacji. Współczesny obiekt w formie głazu na postumencie odsianego na obecnym miejscu w Dalikowie we wrześniu 2001 r.

Aleksy Matczak, "Bitwa pod Dalikowem"

Grupa podziemnego Władysława Warzyńskiego: Korneł Dobrzański, Orlowski, Władysław Sokolowski, Władysław Kępcowski

Mapa powstania styczniowego w Sieradzkim

Bitwa pod Dalikowem. Powstanie styczniowe w Sieradzkim, sieradz 1863. Zima Leczycka zbrodniem nieprzyjaciela (praca zbiorowa), 1942-1957. Męstwo i odwaga w walce. Fundacja Rozwoju Gminy PRYM 2016. Sieradz Antoni Żelazki. Zima Leczycka zbrodniem nieprzyjaciela. Anna Skokoz, Dyzalska i ogólna Warszawa 1955. <https://bibliokopisowi.pl/waloryPrzyznaki/mytek/>

Grupa ziemian powstaniec styczniowego. Na zdjęciu od lewej strony: Artur Dzierżewski z Biernacka, Eustachy Czarnowski z Gęsi, N.M. Kowalewski z Dobrowoli z Krasak, Michał Zdzisławski z Głogowca, Władysław Łobkowski z Pogotwa. Seledy od lewej strony: Władysław Białochowski z Łobniewca, N.M. Władysław Warzyński z Dalikowa, Zdzisław Czarnowski z Kępców, Wacław Odobrowski z Szarowicy

Pamięć historii żyje w nas...

Zdjęcie z uroczystości odsianienia i poświęcenia pomnika powstańców 1937 r. w Dalikowie. Uroczystość odbyła się 24 października 1937 r.

Stowarzyszenie Komitetu Odbudowy Pomnika: Paweł Szymczak, Henryk Czerwony, Siergiej Siergiej, Eugeniusz Jankowski, Jan Turkowski, Andrzej Matczak, Wacław Kępcowski, Wacław Jędrzejewski, Artur Warzyński (dotychczas roku rozstrzygnięcia, nieobecny w powstaniu), Zdzisław Ostrowski

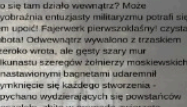
Złóżenie kwiatów przed pomnikiem przez Ryszarda Dalikow

W Dalikowie 24 X 1937 r. odsianiono okazały pomnik z napisem: "Powstaniem wale- o wależność - Zima Leczycka - 1937". Pomnik został zniszczony przez Niemców w 1940 r.

Pozostała wiec, jeszcze ostatnia relikwia odczarna, obiekty nie przetrwały strażące, a więc jeszcze się budowali. Należało z tam skończyć - Lwówczycy dzieło zwycięstwa, które niechże-ubędzie. Im zdobyte krwawej, ostrożnej, bez końca dążącej. Stwierdzano cztery silne czworoboki, które podsunęły się tuż pod odczarnię. Coś tam manowrowano, a po chwili, równocześnie rozległ się huk! raz, dwa, trzy, dziesięć i na czterech rogach odczarnia, a w sekundę później u wrot - wyszły w górę słupy ognia! Momentalnie cały budynek odczarnił się. Co się tam działo wewnątrz? Może wyobraźnia entuzjasty wojskowi potrafił się tam spocząć. Fajerwerk powstania! Czujność z nastawionymi bagnetami i uderzeniem wyminęło się każdego stworzenia - wrochano wydzierających się powstańców i czuła, że w grunty zwierzęcia zpowrotem w ogień. Zabawa ta trwała zresztą krótko, niecałe pół godziny. Z łomotem zawał się dach, runęły ściany odczarnia i - przy potłojnej współpracy żołnierzy, którzy zważyli zasięgu ognia, zsuwając pionących desek, ludzi i zwierząt! Całkowicie było całkowicie nie wysze "żywa dusza!"

Złóżenie kwiatów przed pomnikiem przez Ryszarda Dalikow

Antonia Sokolowa, "Czynszki cępcy"

Opis spalania odczarnia, w której schronili się powstańcy i mieszkańcy Dalikowa

"Wiadomości o odsianieniu moją spaliła doszczętnie odwr wojsk polskich, wyparty już z podwórca, ogródka, aż do wsi, gdzie jeszcze trwała desperacka obrona. Dowiedzi, uczyniwszy ostatni wysiłek, zdołał wycofać zdźniskowaną piechotę i, odsianieni po bokach rozstrzani jazdy, pod wieczór zaczęli odstępować na południo-wschód, naprzeciw, ku Kucdom. Ponieważ jednak część niedobitków bronła się rozpaczliwie w zabudowaniach dworskich i w mieszczanej twierdzy - odczarnia, przeto najwędrowni Moskale nie zorientowali się, gdzie znajdują się główne siły powstańcze i dlatego prowadzili nie pogoni za odstępującymi, a całą burę skierowali na zdobycie dworu, odczarnia i reszty zabudowań. To uratowała zmiana szeregu odstępujących, ale zaprzeczono natomiast męczeński upiór koniec obłąkanym w odczarnia. Moskale z łagodnością w kilka minut opustoszała inne zabudowania i wdarł, gdzie zastał kilkadziesiąt rannych i owianych z przetrzenia bezbronnych...

Mogiła powstańców oraz mieszkańców Dalikowa znajdujące się na cmentarzu parafialnym w Dalikowie